

ปฏิกริยาจริยธรรมของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น

นางสาวรัชฎา เวโรจน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN ๙๗๔-๕๖๑-๖๓๔-๖

005262

i 17216333

MORAL REACTIONS OF PUPILS, TEACHERS, AND
PARENTS TO SELF-DIRECTED BEHAVIORS
OF OTHERS

Miss Waranya Verochana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปฏิกริยาจริยธรรมของนักเรียน ครูและผู้ปกครองต่อพฤติกรรมตนเองของผู้อื่น
โดย นางสาว วรัญญา เวโรจน์
ภาควิชา จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมชาย งามมา

คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นูณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นิพนธ์ อภิธรรมกุล

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณนุกย์)

ธีระพร อุวรรณโณ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ)

เสรี พงศ์พิศ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี พงศ์พิศ)

โสรัช โพธิแก้ว

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสรัช โพธิแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปฏิกริยาจริยธรรมของนักเรียน ครูและผู้ปกครองต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น

ชื่อนิติสด นางสาววรัญญา เวโรจน์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ

ภาควิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปฏิกริยาจริยธรรมของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น และศึกษาตัวแปรเพศ ศาสนา สถานภาพ ภูมิภาค สภาพความเป็นเมืองและอาชีพหลักของครอบครัวว่าจะมีอิทธิพลต่อปฏิกริยาจริยธรรมดังสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ครูและผู้ปกครองจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๒,๘๓๔ คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง และมาตรวัดปฏิกริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวการสร้างจากมาตราจำแนกความหมายของ ออสกูดและคณะ และมาตราจำแนกพฤติกรรมของทริบแอนดิส สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียน ครูและผู้ปกครองจะมีปฏิกริยาจริยธรรมทางบวกแน่ ๆ และจะไม่มีปฏิกริยาจริยธรรมทางลบแน่ ๆ ต่อพฤติกรรมต่อตนเอง ๖ พฤติกรรม คือ ความขยัน

หมั่นเพียร ความรู้ตัวไม่ประมาท ความมีวินัยในตนเอง การปรับปรุงตนเอง การ
รักษาสุขภาพ ความภาคภูมิใจในตนเอง

๒. นักเรียน ครูและผู้ปกครอง อาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและ
อาจจะไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม ๑๐ พฤติกรรม คือ ความเชื่อมั่น
ในตนเอง การสำรวจตนเอง ความละเอียดใจ การตั้งมาตรฐานตนเอง ความ
พอใจในตนเอง การระงับความอยาก การให้รางวัลตนเอง การปลอบใจตนเอง
ความรู้สึกลึกซึ้ง การลงโทษตนเอง

๓. นักเรียน ครูและผู้ปกครอง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะมีหรือไม่มีปฏิริยาจริย-
ธรรมทางบวก และอาจจะไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรมการให้คุณค่าตนเอง
การปรุงแต่งร่างกาย

๔. นักเรียน ครูและผู้ปกครอง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะมีหรือไม่มีปฏิริยา
จริยธรรมทางบวกและทางลบต่อพฤติกรรมการไม่ควบคุมอารมณ์

๕. นักเรียน ครูและผู้ปกครอง จะไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกแน่ ๆ
และอาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรมการลุ่มหลงอบายมุข

๖. ตัวแปรอิสระทั้ง ๖ ตัวแปร มีผลต่อปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติ-
กรรมต่อตนเองของผู้อื่นในระดับมีนัยสำคัญ ($P < .05$ หรือน้อยกว่า) โดยที่ภูมิภาค
สภาพความเป็นเมืองและสถานภาพเป็นตัวแปรที่มีผลต่อปฏิริยาจริยธรรมมากที่สุด เรียง
ตามลำดับ และศาสนาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดดังต่อไปนี้

๖.๑ คนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน
($P < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๑๗ พฤติกรรม

๖.๒ คนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เขตในกรุงเทพมหานครเขตนอกอำเภอ
เมือง และอำเภอชนบท มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน
($P < .๐๕$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๑๕ พฤติกรรม

๖.๓ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มัธยมปีที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ครูและผู้ปกครองมีปฏิภริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน ($P < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๑๓ พฤติกรรม

๖.๔ คนที่มีอาชีพหลักของครอบครัวรับราชการ ใช้แรงงาน ธุรกิจการค้า และลูกจ้างเอกชน มีปฏิภริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน ($P < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๑๑ พฤติกรรม

๖.๕ ชายและหญิงมีปฏิภริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน ($P < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๔ พฤติกรรม

๖.๖ คนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม มีปฏิภริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมตนเองของผู้อื่นแตกต่างกัน ($P < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน ๑ พฤติกรรม คือพฤติกรรมการให้รางวัลตนเอง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Moral Reactions of Pupils Teachers and Parents
to Self-Directed Behaviors of Others

Name Miss Waranya Verochana

Thesis Advisor Assistant Professor Theeraporn Uwanno ,Ph.D.

Department Psychology

Academic Year 1981

Abstract

The purposes of this research were to survey existing moral reactions of pupils, teachers, and parents to self-directed behaviors of others, and to study the influence of six independent variables toward moral reactions to self-directed behaviors of others. The six independent variables are sex, religion, status, region, urbanity, and family occupation. The subjects were 2,834 pupils in Pathomsuksa 6, Mathayom 3, Mathayomsuksa 5 in the 1981 academic year, teachers and parents from the five regions of Thailand namely, Bangkok, Central, Northern, Southern, and Northeastern areas. The subjects were selected by using a multi-stage sampling method. The data were collected by using a questionnaire for biographical data and a moral reaction scale. The scale was constructed by the researcher following the techniques of Semantic Differential Scale and Triandis Behavioral Differential Scale. The data were analysed by using one way analysis of variance and, when appropriate, Scheffe's method for pairwise comparisons. The results indicated that:

1. Pupils, teachers, and parents showed definite positive moral reactions and did not show definite negative moral reactions to six behaviors : diligence, vigilance, self discipline, self improvement, health-care, and self pride.

2. Pupils, teachers, and parents might show positive moral reactions and might not show negative moral reactions to ten behaviors: self confidence, self exploration, shame, setting self standards, self satisfaction, restraint in desire, self reward, self consolation, guilt, and self punishment.

3. Pupils, teachers, and parents could not make decision to show positive moral reactions and might not show negative moral reactions to two behaviors : self valuing, self adornment.

4. Pupils, teachers, and parents could not make decision whether to have positive or negative moral reactions to the inability to control emotions.

5. Pupils, teachers, and parents did not show definite positive moral reactions and might show negative moral reactions to vice addiction.

6. The six independent variables significantly affected moral reactions to self-directed behaviors of other ($P < .05$ or beyond). The variables which produce many significant results were region, urbanity and status, respectively, and the one which produce only few significant results was religion. These results are presented below:

6.1 There were significant differences in moral reactions to self-directed behaviors for seventeen behaviors, among subjects from Bangkok, the Central, Northern, Southern, and Northeastern areas ($P < .05$ or beyond).

6.2 There were significant differences in moral reactions to self-directed behaviors for fifteen behaviors, among subjects from the Inner Bangkok, the suburbs, from the Amphoe Muang and Amphoe in the rural areas ($P < .05$ or beyond).

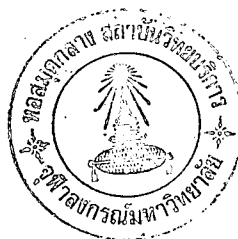
6.3 There were significant differences in moral reactions to self-directed behaviors for thirteen behaviors, among Pathomsuksa 6 pupils, Mathayom 3 pupils, Mathayomsuksa 5 pupils, teachers and parents ($P < .05$ or beyond).

6.4 There were significant differences in moral reactions to self-directed behaviors for eleven behaviors, among subjects from different family occupations, namely, civil service, worker, business, and employee ($P < .05$ or beyond).

6.5 There were significant differences between male and female subjects ($P < .05$ or beyond) in moral reactions to self-directed behaviors for nine behaviors.

6.6 There were significant differences among Buddhist, Islam, and Christian subjects in moral reactions to self-directed behaviors for only one behavior.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้รับความสนับสนุนทางการวิจัยจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความสัมฤทธิผลของวิทยานิพนธ์นี้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำชี้แจง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญย์ และ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัย

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่และคุณน้า ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ทั้งในด้าน กำลังใจและทุน จนทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดี

ศูนย์วิทยุโทรพัสดุ
วิทยา เวโรจน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	.....	๗
กิตติกรรมประกาศ	.....	๘
สารบัญตาราง	.....	๘
บทที่		

๑. บทนำ	.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	.....	๑
แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน	.....	๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	.....	๒๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	.....	๔๒
ขอบเขตของการวิจัย	.....	๔๒
ข้อดกมลเบื้องต้น	.....	๔๓
ข้อจำกัดของการวิจัย	.....	๔๔
ความหมายของคำที่ใช้	.....	๔๔
สมมติฐานในการวิจัย	.....	๔๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	.....	๔๖
๒. วิธีดำเนินงานและวิธีรวบรวมข้อมูล	.....	๔๗
กลุ่มตัวอย่างประชากร	.....	๔๗
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	.....	๔๗
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	.....	๕๐
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	.....	๖๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	.....	๖๗

หน้า

๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
๔. การอภิปรายผลการวิจัย	๑๑๖
๕. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๕๔
บรรณานุกรม	๑๕๙
ภาคผนวก	๑๗๓
ประวัติผู้เขียน	๑๘๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่

๑	การจัดหมวดหมู่ลักษณะพฤติกรรมต่อตนเองและการกระทำที่ ชี้บ่งลักษณะพฤติกรรม	๕๒
๒	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลังจากหมุนแกนด้วยวิธีแวนแมกซ์	๕๘
๓	ค่าความเที่ยงของมาตรวัดจำแนกรายปฏิบัติการ	๖๒
๔	ค่าความตรงของมาตรวัดจำแนกรายปฏิบัติการ	๖๔
๕	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของมาตรวัดฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๒ เป็นรายปฏิบัติการ	๖๔
๖	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงจำแนกตามภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง สถานภาพ และ เพศ	๗๐
๗	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ	๗๓
๘	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และช่วงความเชื่อมั่น ๔๕% ของคะแนนปฏิบัติการจริยธรรมทางบวกของกลุ่มตัวอย่างต่อ พฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น	๗๖
๙	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และช่วงความเชื่อมั่น ๔๕% ของคะแนนปฏิบัติการจริยธรรมทางลบ ของกลุ่มตัวอย่าง ต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่น	๗๘
๑๐	ปฏิบัติการจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองรายพฤติกรรม	๘๐
๑๑	มัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว ของคะแนนปฏิบัติการจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อ ตนเอง ของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร " เพศ "	๘๒
๑๒	มัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิบัติการจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อ ตนเองของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร " ศาสนา "	๘๕

ตารางที่ .

๑๓	มีชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิภิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร "สถานภาพ"	๙๐
๑๔	มีชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิภิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร "ภูมิภาค"	๙๖
๑๕	มีชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิภิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร "สภาพความเป็นเมือง"	๑๐๒
๑๖	มีชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิภิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมต่อตนเองของผู้อื่นจำแนกตามตัวแปร "อาชีพหลักของครอบครัว"	๑๐๘
๑๗	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิภิริยาจริยธรรมทางบวก และปฏิภิริยาจริยธรรมทางลบจำแนกตามตัวแปรอิสระ	๑๑๔

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย